

5. Rahimov, T. (2018). "Turizmning ekologik oqibatlari: global va mahalliy miqyosda", 145-b.
6. Yulchiyev, A. (2023). Turizm sohasida xizmatlar sifatini boshqarish jarayonlarining o'ziga xos xususiyatlari. *Solution of social problems in management and economy*, 2(8), 32- 38.
7. Nasriddinova, T. O. (2024). Prospects for the growth of tourism in Uzbekistan and the use of organizational and economic methods in the management of tourist complexes. *International journal of artificial intelligence*, 4(07), 98-103. 8.
8. <https://www.unwto.org/tourism-data/un-tourism-tourism-dashboard>.
9. <https://www.unwto.org/tourism-statistics/tourism-statistics-database>.

MALAYZIYADA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA IT TEXNOLOGIYALARNING ROLI

Xusanov Chari Kadirovich

Turizm kafedrası mudiri

i.f.n., dotsent.

choriqodirovich.phd@gmail.com

Alimuxamedova Durdona Tohir qizi

TDSHU Turizm va mehmondo'stlik yo'nalishi 1-bosqich magistranti

durdonaalimuxamedova@gmail.com

Kalit so'zlar: Malayziya, turizm, IT texnologiyalar, rivojlanish, turizm industriyasi, raqamli transformatsiya, onlayn rezervatsiya, mobil ilovalar, ma'lumotlar tahlili, smart turizm, IoT (Internet of Things), turizmni boshqarish tizimlari, virtual reallik, sun'iy intellekt, raqamli marketing, innovatsiyalar, yashil texnologiyalar.

Annotatsiya: Ushbu maqolada Malayziyada turizm sohasini rivojlantirishda axborot texnologiyalarining (IT) roli o'rganiladi. Raqamli transformatsiya, onlayn rezervatsiya tizimlari, mobil ilovalar, sun'iy intellekt va virtual reallik kabi innovatsiyalar turizmni boshqarish va sayohatchilarga qulay xizmatlar taqdim etishda muhim o'rin tutadi. Shuningdek, IoT va yashil texnologiyalar orqali ekologik barqarorlikni ta'minlash va raqamli marketing yordamida global bozorda muvaffaqiyatli o'rin egallash imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

THE ROLE OF IT TECHNOLOGIES IN DEVELOPING TOURISM IN MALAYSIA

Keywords: Malaysia, tourism, IT technologies, development, tourism industry, digital transformation, online booking, mobile applications, data analysis, smart tourism, IoT (Internet of Things), tourism management systems, virtual reality, artificial intelligence, digital marketing, innovations, green technologies.

Annotation: This article explores the role of information technologies (IT) in developing the tourism sector in Malaysia. Innovations such as digital transformation, online booking systems, mobile applications, artificial intelligence, and virtual reality play a crucial role in managing tourism and providing convenient services to travelers. Additionally, the article examines the opportunities for ensuring environmental sustainability through IoT and green technologies, as well as achieving success in the global market through digital marketing.

РОЛЬ ИТ-ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ТУРИЗМА В МАЛАЙЗИИ

Ключевые слова: Малайзия, туризм, ИТ-технологии, развитие, туристическая индустрия, цифровая трансформация, онлайн-бронирование, мобильные приложения, анализ данных, умный туризм, IoT (Интернет вещей), системы управления туризмом, виртуальная реальность, искусственный интеллект, цифровой маркетинг, инновации, зеленые технологии.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль информационных технологий (ИТ) в развитии туристической отрасли Малайзии. Инновации, такие как цифровая трансформация, системы онлайн-бронирования, мобильные приложения, искусственный интеллект и виртуальная реальность, играют важную роль в управлении туризмом и

предоставлении удобных услуг туристам. Кроме того, рассматриваются возможности обеспечения экологической устойчивости с помощью IoT и зеленых технологий, а также достижения успеха на глобальном рынке с помощью цифрового маркетинга.

KIRISH:

Malayziya janubiy-sharqiy Osiyoda joylashgan rivojlangan mamlakatlardan biri bo'lib, o'zining turistik manzillari, madaniyati va tabiiy go'zalliklari bilan mashhurdir. Turizm Malayziya iqtisodiyotining muhim sohaslaridan biridir. So'nggi yillarda, IT (informatsion texnologiyalar) va raqamli innovatsiyalar turizm sohasida yangi imkoniyatlar yaratib, bu sohaga keng o'zgarishlar kiritdi. Internet, mobil ilovalar, sun'iy intellekt (AI), katta ma'lumotlar (Big Data), va boshqa IT yechimlari turizm xizmatlarini yaxshilashda muhim rol o'ynamoqda.

Bu mamlakat, o'zining strategik geografik joylashuvi va rivojlangan infratuzilmasi tufayli, xalqaro turizmda muhim o'rin egallaydi. Malayziyaning turizm sanoati mamlakatning iqtisodiy taraqqiyotida muhim rol o'ynaydi va aholi uchun yangi ish o'rinlarini yaratishda muhim ahamiyatga ega. 2019-yilda Malayziya 26,1 milliondan ortiq xalqaro turistni qabul qilib, dunyodagi eng mashhur turistik manzillardan biri bo'ldi.²⁰³ Turizm sektori mamlakatning yalpi ichki mahsulotining (YaIM) sezilarli qismini tashkil qiladi va bu soha kelajakda yanada rivojlanishi kutilmoqda.

Shu bilan birga, turizm sanoatining global miqyosda o'sishi va o'zgarishi, zamonaviy texnologiyalarning tezkor rivojlanishi bilan chambarchas bog'liqdir. Yangi texnologiyalar, ayniqsa, informatsion texnologiyalar (IT), turizmning barcha sohaslarini, jumladan, xizmatlarni taqdim etish, mijozlar bilan aloqalarni boshqarish, marketing strategiyalarini rivojlantirish, transport va logistika tizimlarini optimallashtirish kabi masalalarni qayta shakllantirmoqda. XXI asrda IT texnologiyalari turizm sanoatining har bir bosqichida, shu jumladan, onlayn rezervatsiya tizimlari, mobil ilovalar, raqamli marketing va sun'iy intellektning qo'llanilishi orqali, turistlarga yanada qulay va shaxsiylashtirilgan xizmatlar taklif qilish imkonini yaratdi.²⁰⁴

Malayziyada IT texnologiyalarining turizm sohasiga tatbiqu, mamlakatni global turizm bozorida yanada raqobatbardosh qiladi. Raqamli texnologiyalar yordamida turistlar o'z sayohatlarini oldindan rejalashtirish, ekskursiyalarni bron qilish, turar joylarni tanlash va hatto ijtimoiy tarmoqlarda faoliyat yuritish imkoniyatiga ega. Shu bilan birga, turizm kompaniyalari va mehmonxonalar o'z xizmatlarini yaxshilash, mijozlar ehtiyojlarini yanada samarali qondirish va yangi bozorlarga kirish uchun IT texnologiyalaridan foydalanmoqdalar. Bunday texnologiyalar yordamida, turistlarga nafaqat eng yaxshi xizmatlar taklif qilinadi, balki turizm sektoridagi operatsion jarayonlar ham samarali boshqariladi.

Bu maqola Malayziyada turizmni rivojlantirishda IT texnologiyalarining qanday roli borligi, shuningdek, bu texnologiyalarni qo'llashning amaliy va iqtisodiy foydalari haqida batafsil tahlil beradi. Raqamli transformatsiyaning turizm sohasidagi o'zgarishlarga qanday ta'sir ko'rsatishi va bu jarayonning Malayziya turizmi uchun kelajakdagi istiqbollari qanday bo'lishi mumkinligini aniqlash maqsadida, maqolada mavjud ma'lumotlar, tahlillar va ilg'or texnologiyalarni o'rganamiz.

USUL: Ushbu maqola turizm va IT texnologiyalarining integratsiyasini o'rganish uchun bir nechta metodologiyalardan foydalangan. Bular quyidagilardir:

1. Adabiyotlarni tahlil qilish: Turizm va IT texnologiyalari bo'yicha mavjud adabiyotlarni tahlil qilish orqali Malayziyada bu sohadagi yutuqlar va mavjud muammolar o'rganildi.
2. Statistik ma'lumotlar: Malayziyaning turizm bo'yicha so'nggi yillardagi rivojlanish tendensiyalari va IT texnologiyalarining ularga ta'siri ko'rib chiqildi.
3. Kasbiy intervyular: Malayziyadagi turizm sohasidagi mutaxassislar bilan olib borilgan intervyular orqali real hayotdagi tajribalar tahlil qilindi.

²⁰³ <https://www.tourism.gov.my/>

²⁰⁴ <https://www.tourism.gov.my/>

4. Veb-tahlil: Turizm agentliklari, onlayn xizmatlar va mobil ilovalar kabi raqamli platformalar tahlil qilindi.

NATIJALAR: Malayziyaning turizm sanoatida raqamli marketing va onlayn platformalar yordamida mijozlar bilan aloqalar sezilarli darajada oshdi. 2022 yilda Malayziya Turizm Boshqarmasi tomonidan taqdim etilgan statistik ma'lumotlarga ko'ra, turistlarning 70% dan ortig'i sayohatlarini rejalashtirish va xizmatlarni tanlash uchun internet va mobil ilovalardan foydalangan. Raqamli marketing yordamida, turizm kompaniyalari o'z brendlarini global miqyosda kengaytirishga muvaffaq bo'lishdi.

Statista (2023) ma'lumotlariga ko'ra, Malayziya turizmida onlayn turar joy bron qilish tizimlaridan foydalanish 2022-yilda 45% ga oshgan. Bu, ayniqsa, mobil ilovalar va turistik saytlar orqali amalga oshirilgan. Shuningdek, "Visit Malaysia" ilovasi kabi raqamli platformalar turistlar uchun sayohatlarni rejalashtirishni soddalashtirgan va 2022 yilda 15 milliondan ortiq foydalanuvchiga ega bo'lgan.²⁰⁵

Malayziyada turizm kompaniyalari, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar yordamida turistlar ehtiyojlarini oldindan bashorat qilish imkoniga ega bo'ldilar. Statista (2023) ma'lumotlariga ko'ra, Malayziya turizmida AI texnologiyalaridan foydalangan kompaniyalar 2022-yilda o'z mijozlari bilan shaxsiylashtirilgan xizmatlar taqdim etishda 30% ga ortgan samaradorlikni ko'rsatdilar. Bu, o'z navbatida, turistlar sonining o'sishiga olib keldi.²⁰⁶

Malayziyada transport va logistika tizimlarining raqamlashtirilishi orqali turistlar uchun yangi xizmatlar yaratildi. Statista (2023) ma'lumotlariga ko'ra, avtomobil ijarasi va turistik transport xizmatlarini onlayn tarzda bron qilish 2022-yilda 60% ga oshgan. Bu, ayniqsa, turistlarga sayohatni yanada qulay va oson qilishga yordam berdi.²⁰⁷

Malayziyaning turizm sektori, raqamli texnologiyalarni keng qo'llagan holda, 2022-yilda o'zining yalpi ichki mahsulotiga (YaIM) qo'shgan hissasini 15% ga yetkazdi. Statista (2023) ma'lumotlariga ko'ra, bu raqam ilgari turizmning YaIMdagi ulushidan 3% yuqori bo'lib, IT texnologiyalarining iqtisodiy ta'sirini ko'rsatadi.²⁰⁸

MUHOKAMA: IT texnologiyalarining turizm sohasidagi o'rni nihoyatda katta. Ular nafaqat turistlar uchun xizmatlarni yaxshilash, balki turizm infratuzilmasini optimallashtirishda ham yordam beradi. Malayziyadagi turizm sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etish, mamlakatning global turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshiradi.

Shu bilan birga, IT texnologiyalarining rivojlanishi ba'zi muammolarni ham yuzaga keltiradi. Masalan, onlayn platformalarda mavjud bo'lgan ma'lumotlar xavfsizligi va shaxsiy ma'lumotlarning himoyasi muammosi mavjud. Shuningdek, raqamli xizmatlarga kirish imkoniyatlarining notekis taqsimlanishi, ayniqsa, qishloq joylarida turizmni rivojlantirishda muammolarni keltirib chiqarishi mumkin.

XULOSA: Malayziyada turizmni rivojlantirishda IT texnologiyalarining roli beqiyosdir. Raqamli texnologiyalar turizm xizmatlarini soddalashtirish, samaradorligini oshirish va yangi imkoniyatlar yaratish uchun samarali vositadir. Malayziya davlatining turizm sektorida IT texnologiyalariga bo'lgan e'tibori mamlakatni dunyo turizm bozorida yanada raqobatbardosh qiladi. Shuningdek, bu jarayonni yanada samarali qilish uchun xavfsizlik va kirish imkoniyatlarini yaxshilash zarur.

Sun'iy intellekt (AI) Malayziyada turizm xizmatlarini shaxsiylashtirishda keng ko'lamda qo'llaniladi. AI yordamida turistlarning qiziqishlariga mos ravishda tavsiyalar beriladi. Virtual reallik (VR) orqali turistlar Malayziyaning diqqatga sazovor joylarini oldindan o'rganish imkoniyatiga ega bo'lib, bu kelajakda sayohatni rejalashtirishni osonlashtiradi.

²⁰⁵ Statista. (2023). "Online booking services usage in Malaysia 2022."

²⁰⁶ Tourism Malaysia Official Website. (2022). "Tourism Statistics & Reports."

²⁰⁷ Statista. (2023). "Impact of Artificial Intelligence on the tourism industry in Malaysia."

²⁰⁸ Statista. (2023). "Transportation and logistics digitalization in Malaysia."

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Li, Y., & Wang, Z. (2023). Tourism and Technology Integration: A Case Study of Malaysia. *Journal of Tourism Technology*.
2. Ahmad, R., & Ismail, H. (2022). Digital Marketing in the Malaysian Tourism Industry. *Journal of Digital Media in Tourism*.
3. Tan, J., & Yong, Y. (2021). The Role of Artificial Intelligence in Tourism: A Malaysian Perspective. *International Journal of Tourism Innovation*.
4. World Tourism Organization (UNWTO). (2020). *Tourism and Technology: Trends and Impacts*. UNWTO Reports.
5. Statista. (2023). "Online booking services usage in Malaysia 2022."
6. Tourism Malaysia Official Website. (2022). "Tourism Statistics & Reports."
7. Statista. (2023). "Impact of Artificial Intelligence on the tourism industry in Malaysia."
8. Statista. (2023). "Transportation and logistics digitalization in Malaysia."
9. O'zbekiston Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi. (2020). O'zbekiston Respublikasining turizmni rivojlantirish milliy strategiyasi (2020-2025)

SHAHARSOZLIK VA TURISTIK INFRATUZILMANI RIVOJLANTIRISH TAJRIBALARI: FRANSIYA VA O'ZBEKISTON MISOLIDA

Urkinbayev Tohir Abdukarimovich

i.f.n., dotsent.

G'ulomova Gulbahor Bahtiyor qizi

TDSHU magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada Fransiya va O'zbekistonning shaharsozlik hamda turistik infratuzilmani rivojlantirish bo'yicha tajribalari taqqoslanadi. Tadqiqotda ikki mamlakatning transport infratuzilmasi, turistik ob'ektlar, yashil shaharsozlik va barqarorlikka oid loyihalari tahlil qilingan. Shuningdek, har ikki mamlakatda turistlarga xizmat ko'rsatish, ularni jalb qilish strategiyalari va mavjud infratuzilmalarning rivojlanish holati o'rganilgan. Maqola shaharsozlik va turistik rivojlanishdagi o'xshashlik va farqlarni ko'rsatadi hamda turizm sohasidagi global raqobatni oshirish imkoniyatlarini tahlil qiladi.

Abstract: This article compares the urban planning and tourism infrastructure development experiences of France and Uzbekistan. The study analyzes the transport infrastructure, tourist attractions, green urbanization, and sustainability projects in both countries. It also explores the strategies for attracting tourists, the quality of services offered, and the current state of infrastructure development in each country. The article highlights the similarities and differences in urban planning and tourism development, while discussing opportunities for enhancing global competitiveness in the tourism sector.

Аннотация: В данной статье сравниваются опыт Франции и Узбекистана в развитии городского планирования и туристической инфраструктуры. Исследование включает анализ транспортной инфраструктуры, туристических объектов, проектов устойчивого развития и зеленой урбанизации в обеих странах. Также рассматриваются стратегии привлечения туристов, качество предоставляемых услуг и текущее состояние развития инфраструктуры. Статья подчеркивает сходства и различия в развитии городов и туризма, а также анализирует возможности повышения глобальной конкурентоспособности в туристическом секторе.

Kalit so'zlar: Shaharsozlik, turistik infratuzilma, Fransiya, O'zbekiston, barqaror transport, yashil shaharsozlik, turizm rivojlanishi, tarixiy meros, urbanizatsiya

Keywords: Urban planning, tourism infrastructure, France, Uzbekistan, sustainable transport, green urbanization, tourism development, cultural heritage, urbanization